

ЗАНЯТТЯ № 10

Тема: Симптоми та синдроми при захворюваннях печінки.

1. Актуальність теми: гепатити та цирози печінки є важливою медико-соціальною проблемою, оскільки за останні десятиріччя спостерігається значний ріст захворюваності на них в усіх країнах світу. Ці захворювання є частою причиною госпіталізації хворих, а навіть смерті. Особлива актуальність проблеми полягає в тому, що ураження печінки часто є наслідком патології інших органів, а, з другого боку, призводять до тяжких ускладнень (печінкова недостатність, цукровий діабет, кровотечі тощо). У зв'язку з вищезгаданим зрозумілою є важливість оволодіння діагностикою цієї патології з метою своєчасного і ефективного лікування даного контингенту хворих.

2. Навчальні цілі заняття:

Знати:

- анатомію печінки і жовчних шляхів;
- фізіологію травлення;
- нормальну та патологічну фізіологію печінки і жовчних шляхів;
- методи клінічного обстеження хворих з патологією печінки;
- симптоматологію основних синдромів патології печінки;
- план обстеження хворих з основними синдромами ураження печінки;
- діагностичне значення лабораторних та інструментальних методів обстеження хворих з патологією печінки;
- основні принципи невідкладної медичної допомоги в разі виникнення загрозливих для життя станів.

Вміти:

- зібрати анамнез;
- провести загальний і детальний огляд хворого з патологією печінки;
- провести пальпацію й перкусію печінки за Курловим;
- оцінювати результати лабораторних досліджень крові, сечі та калу при різних варіантах жовтяниць, печінковій недостатності, синдромах холестазу, цитолізу та шунтування печінки;
- оцінювати результати дослідження інструментальних обстежень печінки;
- виявляти та інтерпретувати клінічні прояви патології печінки;

- виявлені симптоми групувати у синдроми жовтяниці, портальної гіпертензії, гепатолієнальний та печінкової недостатності.

Оволодіти:

- навичками самостійного клінічного обстеження хворих з основними синдромами захворювань печінки;
- навичками розпізнавання симптомів захворювань й групування їх у відповідні синдроми;
- інтерпретацією даних лабораторних та інструментальних методів обстеження хворих з даною патологією;
- навичками самостійного клінічного обстеження хворих на гепатити, цирози печінки.

3. Виховна ціль: оскільки гепатити та цирози печінки дуже часто є наслідком зловживання алкоголем та неправильного харчування, на занятті необхідно виховувати в студентів навички здорового способу життя і харчування та переконання їх у шкідливості вживання алкоголю. Студентам підкреслюють необхідність постійного поглиблення своїх теоретичних та практичних знань.

4. Міждисциплінарна інтеграція:

Попередні дисципліни:

- медична біологія, генетика з паразитологією;
- мікробіологія;
- нормальна анатомія;
- нормальна фізіологія;
- патологічна анатомія;
- патологічна фізіологія;
- променева діагностика;
- медична психологія.

Наступні дисципліни:

- внутрішні хвороби;
- хірургія;
- епідеміологія;
- інфекційні хвороби;
- загальна гігієна;

- поліклінічна справа;
- сімейна медицина;
- онкологія;
- проктологія;
- функціональна діагностика;
- фармакологія;
- соціальна медицина, економіка та організація охорони здоров'я.

Внутрішньопредметна інтеграція:

- методи обстеження хворих із захворюваннями травного тракту;
- методи обстеження хворих із захворюваннями печінки й жовчних шляхів;
- синдроми захворювань печінки й жовчних шляхів (холецистити, ангіохоліти, гепатити, цирози);
- синдроми захворювань серцево-судинної системи;
- синдроми захворювань органів кровотворення;
- дифузні захворювання сполучної тканини.

5. Зміст теми заняття:

1. Синдроми жовтяниці.
 - 1.1. Синдром надпечінкової жовтяниці.
 - 1.1.1. Особливості клінічної картини.
 - 1.1.2. Дані лабораторного дослідження крові, сечі та калу.
 - 1.2. Синдром печінкової жовтяниці.
 - 1.2.1. Особливості клінічної картини.
 - 1.2.2. Дані лабораторного дослідження крові, сечі та калу.
 - 1.3. Синдром підпечінкової жовтяниці.
 - 1.3.1. Особливості клінічної картини.
 - 1.3.2. Дані лабораторного дослідження крові, сечі та калу.
 - 1.4. Функціональні гіпербілірубінемії.
2. Синдром портальної гіпертензії.
 - 2.1. Причини пресинусоїдальної (передпечінкової), синусоїдальної (печінкової) і постсинусоїдальної (підпечінкової) портальних гіпертензій.
3. Гепатолієнальний синдром.
4. Синдром печінкової недостатності.
 - 4.1. Печінкова кома.

5. Біохімічні синдроми цитолізу, холестазу, запалення та шунтування печінки.
6. Поняття про білкові осадові проби.
7. Електрофорез білків.
8. Основні принципи невідкладної допомоги.
- 8.1. Уявлення про лапароцентез та покази для його проведення.

6. План та організаційна структура заняття:

Підготовчий етап (10 % часу)

1. Організація заняття.
2. Визначення навчальних цілей та їх мотивація.
3. Контроль вихідного рівня знань.

Основний етап (75 % часу)

1. Самостійна робота студентів у палатах: розпитування тематичних хворих, загальний і детальний огляд, повне обстеження по системах органів включно з проведенням поверхневої та глибокої пальпації живота, перкусії печінки за Курловим.

2. Розбір результатів самостійної роботи студентів.

Студенти доповідають викладачу в присутності всієї групи анамнез та дані фізичного обстеження призначеного для курації хворого з патологією печінки, жовчних шляхів, відзначаючи можливі причини наявної патології.

3. Ознайомлення студентів з результатами лабораторно-інструментальних обстежень хворого за даними історії хвороби.

4. Інтерпретація даних лабораторних та інструментальних обстежень тематичних хворих.

5. Виявлені під час обстеження хворих симптоми студенти групують у відповідні синдроми.

6. Демонстрація викладачем хворих з синдромами функціональних гіпербілірубінемій.

Заключний етап (15 % часу)

Контроль і корекція рівня професійних вмінь і навичок.

Контрольні питання:

1. Обмін жовчних пігментів в нормі в організмі людини.
2. Які основні клінічні прояви підпечінкової (механічної) жовтяниці?
3. Розлади пігментного обміну за наявності механічної жовтяниці (за даними дослідження крові, сечі та калу).

4. Основні клінічні прояви паренхіматозної (печінкової) жовтяниці.
5. Які розлади пігментного обміну за даними дослідження крові, сечі та калу характерні для паренхіматозної жовтяниці.
6. Клінічні та лабораторні прояви гемолітичної жовтяниці.
7. Чим зумовлене і для яких видів жовтяниці характерне свербіння шкіри?
8. Особливості функціональних гіпербілірубінемій.
9. Клінічні ознаки, причини й різновидності портальних гіпертензій.
10. Які основні причини виникнення асциту і при яких захворюваннях він спостерігається?
11. Які основні причини виникнення печінкової недостатності?
12. Основні клінічні прояви печінкової недостатності.
13. Лабораторна діагностика печінкової недостатності.
14. Діагностичне значення білкових осадкових проб при захворюваннях печінки.
15. Синдром печінкової коми.
16. Поняття про біохімічні синдроми цитолізу, холестазу, запалення та шунтування печінки.
17. Електрофорез білків, його значення в діагностиці захворювань печінки.

Підведення викладачем підсумків заняття.

Домашня самопідготовка:

1. Замалювати схему пігментного обміну в нормі та патології.
2. Функціональні жовтяниці.
3. Основні синдроми ураження печінки та жовчних шляхів. Хронічний гепатит. Цироз печінки. Жовчнокам'яна хвороба. Холецистит.
4. Лабораторно-інструментальна діагностика патології печінки та жовчних шляхів.
5. Поняття про біохімічні синдроми цитолізу, холестазу та шунтування печінки.
6. Замалювати електрофореграму білків у нормі й у випадку гострого гепатиту.
7. Дуоденальне зондування. Діагностичне значення.

Література:

1. Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник / Ю.І. Децик, О.Г. Яворський, Є.М. Нейко та ін.; за ред. проф. О.Г. Яворського. – 5-е вид., виправл. і допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – С. 358–376, 388–390.

2. Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник / Ю.І. Децик, О.Г. Яворський, Є.М. Нейко та ін.; за ред. проф. О.Г. Яворського. – 3-є вид., виправл. і допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – С.358–376, 388–390.
3. Основи внутрішньої медицини: Пропедевтика внутрішніх хвороб /Децик Ю.І., Яворський О.Г., Нейко Є.М. та ін.; за ред. проф. О.Г. Яворського. – 2-е вид. – К.: Здоров'я, 2004. – С.341–350.
4. Яворський О.Г., Ющик Л.В. Пропедевтика внутрішніх хвороб у запитаннях і відповідях. К.: Здоров'я, 2003. – 604–677 пит. (травна система).
5. Пропедевтика внутрішніх хвороб /Децик Ю.І., Нейко Є.М., Пиріг Л.А. та ін.; за ред. проф. Ю.І.Децика. – 1-е вид. – К.: Здоров'я, 2000. – С.327–356.
6. Яворський О.Г. Навчальний DVD-фільм «Пальпація, перкусія, аускультация». Українською й англійською мовами. – 2005.
7. Яворський О.Г. Схема історії хвороби (для студентів III курсу). – Львів, 1992. – 16 с.
8. Новосад А.Б., Буфан М.М., Короткий В.В. Навчальна історія хвороби. Методичні вказівки для студентів III курсу медичного факультету. – Львів, 2019. – 20 с.
9. Короткий В.В., Новосад А.Б. Комп'ютерні тести з пропедевтики внутрішніх хвороб. – Київ: Здоров'я, 2001. – с. 95-119.